

PRYWROCENIE (69) *sb n*

-ó- (13), -o- (4); -ó- *SienLek, SarnStat* (9); -ó- : -o- *Mącz* (3:4); *pierwsze e jasne, końcowe pochylone.*

sg N przywrócenie (11); -é (2), -(e) (9). ◊ *G przywrócenia* (23). ◊ *D przywróceniu* (2). ◊ *A przywrócenie(e)* (16). ◊ *I przywrócenie(e)m* (7). ◊ *L przywróceniu* (10).

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu s.v. przywrócić.

1. *Spowodowanie ponownego pojawienia się czegoś, co było i przestało istnieć (również o osobach pełniących urzędy króla i sędziego); restitutio Modrz; reditus Cn [w tym: kogo, czego (17)] (19) : ModrzBaz 135; Przywrócenia Cesarstwa Grekowie v Papieża prośili. SkarJedn 256 marg; WysKaz 29; [dusza] pewnie do swoiey natury/ to iest do ciála fię wroci/ ná dzień/ ktory zowie Pan przywróceniem wżytkiego. SkarKaz 384b.*

W przeciwstawieniu: »odegnanie ... przywrócenie« (1): ofiarował pomoc swą do odegnania Tyrantów/ á przywrócenia wolności *Phil N3*.

W charakterystycznych połączeniach: przywrócenie cesarstwa, łaski bożej, przywileju, wolności (3), wszystkiego, zaczęj rzeczy.

Wyrażenia: »przywrócenie pi(e)rwszego [czego]« [*szyk 1:1*] (2): Od ktorego stála fię iemu [*Noemu od Boga (po potopie)*] obietnicá pokoiu. y pierwszych czáłow pewnych przywrócenie. *BibRadz Gen 8 arg; [król Dawid psalm pięćdziesiąty]* fercem á łzami przed oblicznością BOżą drukował/ Pána Bogá prożąc o przywrócenie pierwszey wolności y niewinności *ReszList 147*.

»przywrócenie [czego] utraconego« (2): Tatarowie też ácz fię mężnie [...] bronili/ wżákże niegotowi á bezpieczni od gotowych Rusakow/ ktorym szło o przywrócenie wolności vtráconych/ [...] po błotach [...] fię rozpierzchnęli *StrykKron 270; CzechEp 203*.

a. *O zdrowiu* (7) : *Mea salus in qua praecipue ab illo sum adiutus, Moya zdrowie/ á przywrócenie/ w którym yestem ofobliwie ód niego spomózón. Mącz 36d, 431c; Potym vprosiwży sobie v Pána Bogá przywrócenie oczu/ iż przeyrzał: wracał fię do Hieruzálem ná pierwsze mieysce. SkarŻyw 167.*

Wyrażenie: »[czego] straconego przywrócenie« (1): *Mowy straconey przywrócenie SienLek S[ss]3v. »zdrowia przywrócenie« (1): LatHar 648 cf Wyrażenie (Przen).*

Przen (3) :

Wyrażenie: »przywrócenie zdrowia (dusznego)« [*szyk 2:1*] (3): [*Pożytek Ostatniego Namaszczenia*] Naprzód zdrowia wżyczenia álbo przywrócenia: czásem ciełefnego/ á zázwdy dużnego/ przez łáskę Páńfką/ w tey swiátości podána. *LatHar 648, 477, 646*.

Szereg: »przywrócenie i zachowanie« (1): *Toć to iest on korab [Maryja]/ [...] przez ktory/ nie ósmioro ludzi [jak w arce Noego]/ ále wżyték swiát wstęp sobie wczynił do przywrócenia y zachowania zdrowia dużnego/ y wiekuiłtego zbáwienia. LatHar 477.*

b. *Wznowienie władzy lub elementów kultu* (3) : *A to tu obycuye/ iż zá przywrócenim sędziow y rad/ to yest zá postánowyenim rządu przez ápoštoły/ [...] kołcyoł będye przezwan myátem sprawyedliwego pána Krytuła KromRozm III G4v; [cesarzowa Irena] o pokoy kościołowi Bożemu y naprawę iego y przywrócenie obrazow/ [...] wiernie fię postaráła. SkarŻyw 299; SkarKaz 116b.*

2. *Oddanie, zwrócenie; restitutio JanStat [w tym: kogo, czego (5)] (8)* : Postliminium, Prziwrocenie/ co z cudzych rąk zaś ku náfzey mocy przyidzie. *Mącz* 193d; [*komentarz do siódmego przykazania*] Miedzy ktoremi [*warunkami odpuszczenia grzechu kradzieży*] dofyc vczynienie álbo przywrocenie/ pierwze miejsce ma. (*marg*) Restitutio być musí. (–) *KuczbKat* 330; ku którój [*grzywny*] zápłaceniemy ich [*panów, którzy osiedlili u siebie zbiegłego kmiecia*] przypędzimy wefpólek z ifotnym przywrócenim kmieciá. *SarnStat* 663 [*idem*] 935, 1042.

Wyrażenia: »przywrocenie in pristinum [*aliquid*]« (1): w sobotniej [*naradzie sejmowej*] przywrocenie kościołow naprawionych in pristinum ritum papismi et cultum wyciągano *Diar* 55.

»przywrocenie ku sobie« = *odebranie* (1): á Cefarze [*oddzielili się od Kościoła*] dla przywrocenia ku łobie świeckie⁸⁰ zachodne⁸⁰ páńftwá. *SkarJedn* 257.

Szereg: »oddanie abo przywrocenie« (1): Około oddánia ábo przywrocenia dobr deliberácyá czyniła fie *Phil* E.

3. *Spowodowanie czyjegós powrotu; powrót; reditus Mącz, JanStat; restitutio Cn [w tym czyje, czego (21): G sb i pron (20), pron poss (1)] (30)* : [*prorok Jeremiasz*] Przepowieda odrzucenie Zydow y fkázenie Ieruzalem. Prorokuie o wybáwieniu y przywroceniu ich. *BibRadz Ier* 12 arg, 2.Reg 19/43, *Ier* 33 arg; [*Brutus*] włzytki potrácił ktorzy ná przywrocenie Tárquiniulá przyzwaláli *BielKron* 105v, 105; Ad meum reditum, Aż do prziwrocenia mego. *Mącz* 3b; *KuczbKat* 375; *Phil* E.

przywrocenie dokąd (8): *BielKron* 110v; tym fie nawięcey báwi [*Izajasz*]/ opifuiąc przywrocenie zydow do ziemie ich/ do miáftá y kościołá *CzechRozm* 118, 117 [2 r.]; *SkarJedn* 301; Abowiem y o ich [*Tarkwiniusów*] przywroceniu do Miáftá/ [*Kolatynus*] wzmiankę fie wniesć ważył *Phil* E2, E3. Cf »przywrocenie do ojczyzny«.

przywrocenie skąd (3): *BibRadz Ier* 30 arg; Litteris tuis studium illius in salutem nostram facile perspexi, Dobrzem z tego listu wyrozumiał/ yego chuc przeciwko náfzemu prziwróceniu z wywołánia. *Mącz* 423c; one włzyftkie obietnice [*proroków*]/ o naprawie miáftá y kościołá do onego fie przywrocenia ich [*Żydów*] z niewoley Bábitońfkiej ściągáły *CzechRozm* 165v.

W przeciwstawieniu: »wyprowadzenie ... przywrocenie« (1): Ale fie [*świadectwa z Pisma Św.*] ku oney Bábitońfkiej niewoley ściągáią; y o niey świadczą [...]. Tákże też y o wyprowadzeniu z niey/ y przywroceniu zaś zydow do ich miefzkánia *CzechRozm* 117.

Wyrażenia: »przywrocenie do ojczyzny« (1): [*duchowni, którzy nie wrócą wezwani*] zá wywołáné y bezecné niechay będą miáni: áni ná potym niech przywrócenia do Oyczyzny nie máią [*neque illis deinceps reditus pateat ad patriam JanStat* 201]. *SarnStat* 176.

»przywrocenie wywołanego, z wywołánia« (1:1): Co fie tycze przywrocenia wywołanego [*Tarkwiniusza*]/ to nie może być [*aby mógł wrócić*] *BielKron* 105; *Mącz* 423c.

»przywrocenie zaś« (1): *CzechRozm* 117 Cf *W przeciwstawieniu*.

W przen (1) : Z czego iáką Chrześciánie rádość mieli/ zá przywroceniem ták rozprofzonych Owiec/ do iedney owczárniey/ z listu tegołz Papieżá Ewieniulzá zrozumiefz. *SkarJedn* 301.

Przen (3) :

przywrocenie do czego (2): Bo czárt [...] iefzcze fie podobno nádzyewa nędznik przywrocenia do niego [*do miejsca swego*]: ácz go to iuz pewnie omyli. *RejPos* 329v. Cf *przywrocenie do czego przez co*.

przywrocenie do czego przez co (1): [rok jubileuszowy znaczył] przywrocenie do stąrego niebiefskiego dziedzictwá/ przez naydroższą mękę y śmierć Páná Chryftufowę *ReszList* 146.

Szereg: »przywrocenie albo nawrocenie« (1): Bo nie iufz to duch człowieczy dla tego ieft ofsobą iáką s ciálá wychodzącą/ iż o iego przywroceniu álbo nąwroceniu piśmo mowi *GrzegŚm* 51.

a. *O terytorium [do czego]* (5) : Przywiléy przywrócenia Ziemié Podláfkiéy do Korony Polfskiéy. *SarnStat* 1036, 1056, 1180, 1185, 1197.

b. *O sprawowaniu władzy [na co]* (2) : iáko Zaśław twoy Oćiec czynił/ profząc pomocy o przywrocenie ná Monarchią Kijowfką. *StryjKron* 190; *Phil E*.

4. *Sprawienie, że ktoś albo cóś stanie się znowu tym albo takim jak poprzednio* (8) :

przywrocenie do czego (4): Iefzcze iedney drogi Pan Bog ná vpámietánie Grekow y przywrocenie ich do iedności kościelney wżyc raczył *SkarJedn* 257. *Cf* »przywrocenie do żywota«.

przywrocenie ku czemu (4): *RejPos* 296v; day ku łáfce przywrocenie/ byfmy iufz pobożnie żyli/ á tobie wiernie łufzyli. *ArtKanc M2. Cf Wyrażenia*.

Wyrażenia: »przywrocenie ku pierwszemu stanowi« (1): Restitutio, Prziwrócenie ku pierwższemu fwwemu ftanowi/ nápráwienie *Mqcz* 414a.

»przywrocenie do żywota, ku żywotowi« = *resurrectio ad vitam PolAnt* [szyk 2:2] (3:1): Bo iefli chcemy mowić o zmártwychwftániu/ to ieft o przywroceniu do tego żywotá ktory ma w łobie powinowáctwo śmierci: tedyć przed Pánem Chriftufem wiele ich Zmartwych wkrzeszonych było/ ktorzy iednak wżycy tym łpofobem ożyli áby zaś vmárli *KuczBKat* 49; *BudBib 2.Mach* 7/14; ktorey wżzechmocności z Oycem rowney/ [...] Syn Boży [...] dowodzi: [...] vmárłych wiela wkrzeszeniem/ [...] á nákoniec wżytkich zmárłych przed wálnym ładem do żywotá przywroceniem. *LatHar* 378 [idem] *WujNT* 324.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : Restitutio. Wyderkerung Przywrocenie *Mymer*¹ 13; *BartBydg* 131b; Reductio, Przywrócenie/ odprowadzenie. *Mqcz* 96d; Złodziéy. Przywrócenie. *SarnStat* 494.

Cf **NIEPRZYWROCENIE, PRZYWROCIC**